

Een tegenvaller.

De C. Lindeboom bespreekt in „De Bazuin“ de eindelijk afgekomen subsidie-regeling voor het buitengewoon lager onderwijs (doofstommen, blinden, enz.).

Verwacht werd, dat wij met deze filantropische inrichtingen, die toch zeker het eerst en het meest recht hebben op overheidssteun, nu eens eindelijk uit de moeilijkheid zouden geraken.

Máár...

Máár!

Het Staatsblad van 29 October j.l. bracht het langverwachte besluit. Het bevat niet minder dan 7 hoofdstukken en 66 artikelen en daarom kunnen we er niet aan denken, ook maar een overzicht van den inhoud te geven. Dit is ook niet noodig. Onzen indruk kunnen we samenvatten in enkele woorden: dankbaar maar niet volklaar.

We zijn dankbaar. Want thans zullen door het Rijk de jaarwedden worden vergoed ook van de onderwijzers aan de buitengewoon lagere scholen, naar de regelen die bij het gewoon lager onderwijs gelden, echter met toevoeging van een marge van f 900.— Bovendien ontvangen centrale scholen, (dat zijn die, van welke meer dan de helft der leerlingen afkomstig is uit het geheele land, of uit een groot gedeelte van het land) een tegemoetkoming in de kosten van materiele exploitatie. Deze tegemoetkoming bedraagt per jaar voor de scholen voor doofstommen en blinde kinderen f 25.—, voor de overige scholen f 20.— per leerling.

Vanzelf worden nu ook allerlei eischen gesteld. Maar 't komt ons voor, dat die niet te bezwaren zijn. Vooral niet, wanneer, gelijk te verwachten is, voldoende rekening zal worden gehouden met den overgangstoestand.

Voldaan zijn we echter allerminst.

Niet zoozeer, wijl het nieuwe besluit pas op 1 Jan. 1924 in werking zal treden. Ook dit is een tegenvaller. Maar lang niet de ergste.

De grootste teleurstelling is, dat van de bouw-kosten met geen enkel woord wordt gerept.

In 't algemeen zwijgt het Besluit van de gebouwen. Met uitzondering van één artikel (18): „Het Schoolgebouw behoeft de goedkeuring van den Inspecteur“. Maar overigens staat er niets in, noch over de stichting, noch over de vernieuwing van schoolgebouwen.

Hier komt nog bij, dat het onderhoud van internaten geheel voor rekening der betrokken Vereenigingen wordt gelaten.

Wat een en ander betekent b.v. voor „Effatha“ is licht na te gaan, als men bedenkt, dat „Effatha's“ instituut voor 35 à 40 leerlingen is berekend, terwijl het er nu reeds een kleine 80 moet herbergen.

Over een nieuw gebouw was reeds herhaaldelijk overleg met de Regering gpleegd. Telkens werd het bestuur moed ingesproken. „Eenige wat het noodig had, was: geduld. Straks kwam alles in orde!“

En thans...? Elke plaatselijke Christelijke School, die aan de gestelde eischen voldoet, kan van de burgerlijke gemeente een nieuw gebouw krijgen.

Maar de scholen van „Effatha“, „Bartimeüs“ en andere, die openstaan voor ongelukkige kinderen uit heel het vaderland, moeten zichzelf maar zien te redden.

En nu weten we wel, dat bepalingen inzake schoolbouw uit oorzaak van bezuiniging achterwege zullen zijn gebleven. Maar dan vragen we toch: is dit niet een bezuiniging aan den kleinen kant? 't Gaat hier maar over een klein getal scholen, een getal dat niet of nauwelijks voor uitbreiding vatbaar is. Moeten deze nu juist het kind van de rekening worden?

Misochien zal men ons verwijzen naar den aanhef van het Besluit, dat zegt, dat thans „in afwachting eener definitieve regeling“, aan art. 4 der Schoolwet 1920 „een voorloopige uitvoering“ wordt gegeven.

Maar — de ervaring leert, dat tijdelijke maatregelen soms o zoo lang van kracht blijven. In 1920 had ook niemand gedacht, dat dit Kon. Besluit vier volle jaren op zich zou laten wachten.

C. L.

BOEKBESPREKING.

„Luther unser Hausfreund“, von Paul Scheurle.

Chr. Belsersche Verlagsbuchhandlung. — Stuttgart.

„Luther onze Huisvriend“, door Paul Scheurle.

Bruinisse — J. van der Wal.

Het laatste boek is, gelijk men begrijpt, een vertaling van het eerste.

Wie Duitsch kent, raad ik beslist het oorspronkelijke werk aan.

De taal behoort hier bij den inhoud. Door het Duitse boek geurt de gemeentelijke Duitse vroomheid

Ik hoor in de lichtloze nevelen,
In de onafzienbare lanen
Van winter-eenzaamheid, door 't half vergane
Verloofde loof hun zwakke stemmen prevelen:
't Gebed van wie nimmermeer klagen...
Ach — oude dagen!

Zij trekken verder... verder...
Op doodschen verlaten weg,
En niemand weet waarhenen —
Nog ritselt hun kleed langs de dorre heg —
Dan wiken ze als schimmen in nevelen weg...
Ze zijn allen verdwenen.

O, stil nu — stil...
Ik word zoo droef en wil,
Nu die dagen voor eeuwig zijn heengegaan,
Een poos in betreurend herdenken staan
Voor weer de andre komen; —
Want zij hebben, wat zelden het hart hervindt,
Een lieve illusie, een zieke kind
Meegenomen!...

Mooi is dit gedicht in z'n impressie-weergave, in z'n lichten, rhythmischen tred, in z'n klanken-harmonie.

Maar wanhopig somber is de gedachte en lichteloos-eenzaam is de ziel, die zoo stant bij den uitgang van het jaar. Er is een vreugdeloos aanvaarden van wat komen gaat, omdat er geen verwachting is en geen hoop, er heerscht de stemming als van den zieke, uit wiens kamer men wegdraagt het kaarslichtje, waarnaar hij lag te kijken, en die nu willoos het donker afwacht, dat hem omringen zal.

En, omdat er geen blijheid, door dankbaarheid gewijd, is over het verleden en geen verwachting, door vertrouwen gesterkt, op de toekomst, is er geen verzekerdheid in het heden en kan er niets anders dan somberheid zijn.

Stel daarom tegenover dit fijne, maar door des-illusie neergedrukte gedicht, het, technisch veel zwakkere, uit artistiek oogpunt veel mindere „Verzekerdheid“ van Nellie van Kol. Daarin is alle tegenslag uit het verleden, gansch het onbekende van de toekomst in hoogere synthese opgeheven, daarin glanst het licht der hoop, dat z'n stralen terug- en vooruitwerpt en brandt door heilige olie. Wat het daarom mist aan uiterlijke bekoring, wint het aan innerlijken gloed.

Zekerheid.

Niets kan mij schelden, leven noch sterven,
Heden noch toekomst, kloof noch rots,
Niets mij vernemen, niets mij berooven
Van 't heilig erfdeel: de Liefde Gods.

Niets doet mij wijflen, niets mij vertwijflen,
Niets mij verdenken de Liefde Gods:
Van vóór alle eeuwen is zij gegrondvest
In Christus Jezus, de eeuwige Rots.

Niets kan verflauwen, niets kan doen tanen,
Niets kan oot blusschen de Liefde Gods:
God is mijn burcht en mijn zeer sterke veste
In Christus Jezus, de eeuwige Rots.

Niets kan doen wanklen 't huis dat ik bouwde,
't huis mijns geloofs, op de eeuwige Rots:
't huis is onwrikbaar als zijn fundeering:
In Christus Jezus, de Liefde Gods!

Dát is de verzekerdheid, die bij den overgang van het jaar, de stemming van den christen beheerschen kan: wat het voorbije jaar bracht, ook aan tegenslag, droefheid, bedrogen hoop, en wat ook het komende jaar brengen moge, over alles welte zich de liefde Gods, onveranderlijk, onwankelbaar. Daarom is er licht over het verleden en licht in de toekomst.

Die stemming is het, welke Bilderdijk grijpt in z'n bekend gedichtje van oudejaarsdag 1825:

Hoe vlieden, hoe jagen
De rollende dagen
In wisselende vlagen
Van zoetheiden en plagen
Van smart en genot!
Van smarte
Voor 't harte
Bij 't wereldsche lot!
Van 't zwoegen
Bij 't ploegen
Door de toekomst bespot! —
Maar blijdschap in 't streven
Naar 't hogere leven,
Vereenigd met God!

En die stemming moge ook de onze zijn!

C. T.

den revolver op den slaap gericht. Men noemde die afdeeling „de gruwelkamer“.

En laat ons vooral de bouwkunst niet vergeeten.

Hoe zou Schopenhauer juichen, wanneer hij onze troosteloze, doode, steenklompen kon zien, waarmee wij onszelf en ons nageslacht „opschepen“.

Geen vroolijk klimmende gevels, geen geestige torentjes en hooge poortvensters, maar zwaar op de aarde drukkende steenmassa's met horizontaal gerekte ramen, en soms tot nabij den grond zakende daken, die, als onder een stolp, het huis vermooien!

Dit is geen toeval, maar opzet.

Eerlage, de schepper van de Amsterdamsche heurs, verklaart zelf in zijn „Studies over Bouwkunst, Stijl en Samenleving“: „In onzen godsdienst moet niet de verticale lijn, de lijn naar boven, maar de horizontale lijn heerschen. Scheffer heeft gezegd: Het christendom is dood. In werkelijkheid wordt alles aan het geld opgeofferd; alle overwegingen worden door den geldelijken ondergrond beheerscht, alle idealen door geldelijke nevenbedoelingen verflakt. Den schijn van het tegendeel heeft men des te beter weten te bewaren, naarmate de werkelijkheid frappanter werd“.

Schopenhauer kan tevreden zijn, het door hem uitgestrooide zaad vond een verwanten voedings-hodem.

B. W.

LITERATUUR EN KUNST.

Bij de Jaarwisseling.

Als we staan bij den overgang van het jaar beheerscht ons tweërlei gedachte: de overweging van wat geweest is en de vraag naar wat komen zal.

We zien terug en vooruit; meer dan het heden spreken verleden en toekomst.

Het is een stemmingsmoment, bepaald door de levensopvatting, die we zijn toegedaan en de omstandigheden, waarin we ons bevinden.

Geen wonder, dat we daarvan den weerslag in de literatuur veelvuldig vinden en, dat daarbij scherp zich afteekent, hoe een dichter of schrijver staat tegenover het leven.

In de sfeer van het pessimisme is het dan donkerder dan ooit, is een somber terugzien, zonder hoop voor het komende. Daar echter, waar vertrouwen leeft is sterk het besef, dat bij alles wat wisselt, de Onveranderlijke blijven zal die Hij was, is licht over het verleden en licht in de toekomst.

Deze tegenstelling te doen zien is de bedoeling van dit artikel.

Daartoe leg ik u voor twee gedichten, beide vol van stemming en juist daardoor gansch verschillend van geest, want uit het eene spreekt de donkerheid van het pessimisme, uit het andere de blijde verzekerdheid van den christen.

't Eerste is een gedicht van den bekenden W. G. van Nieuhuys, een man van fijne visie, die in vele opzichten voorlooper is geweest van de tachtigers en, schoon behorend tot een oudere generatie, den opgang der beweging heeft meege-maakt. Vooral verdienstelijk als criticus, heeft hij toch ook in enkele bundels gedichten z'n talent en technisch-kunnen getoond. De geest van deze poëzie is als meest al het eerste tachtigerswerk, pessimistisch en de stemming daardoor somber. Met name komt dat uit bij een gelegenheid als de jaarswisseling, als het terugzien over wat voorbijging door een nevel van desillusies wordt belemmerd. Zoals bij Kloos, Helene Swarth, Verwey in hun gedichten over het oude jaar, is ook bij Van Nieuhuys slechts plaats voor rouwgedachten, voor zwarte onzekerheid, voor verlatenheid. Want het wegstervende jaar is hem de symbolischeering van verbroken verwachting en hopeloos verdwijnen.

Men hoore slechts:

December-dagen.

Zij sluipen in vale, grijze,
Lang sleepende gewaden
Op mistige, triestige paden
Zoo moede, traag en lijfe
Naar 't einde van hun leven...
Zonder morren en zonder klagen,
— Als weerloze dieren ter dood gedreven, —
De stille, stokoude dagen.

Onder het wicht van heel een jaar
Gaan zij krom,
Droef gebogen;
Zij leunen zoo zwakjes tegen elkaar
Met een wezenloos en strak-gestaar
In hun oogen:
Zij zien niet meer om....

Onder de betere
fabrikaten
behoort

HET HOFBERG-ORGEL

door zijn hoge
muzikale eigenschappen
tot den eersten rang.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)
Rosestraat 42a - Rotterdam